

Précis of the

Normative Reasons from a Naturalistic Point of View

MARKO JURJAKO

ABSTRACT: This paper provides a brief overview of the main topics covered in *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View*. It offers the conceptual background for understanding the central argument that normative practical reasons, when considered within the framework of methodological naturalism, cannot be understood as wholly mind-independent facts. In addition, the paper prepares the ground for my responses to the symposium commentaries by Attila Tanyi, Yifan Sun, Voin Milevski, and Regan Reitsma.

KEYWORDS: normative reasons, methodological naturalism, subject-based and object-based theories of reasons

Sažetak knjige

Normative Reasons from a Naturalistic Point of View

MARKO JURJAKO

SAŽETAK: Ovaj rad pruža kratak pregled glavnih tema obrađenih u knjizi *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View*. Nudi pojmovnu pozadinu za razumijevanje središnjeg argumenta da normativni praktični razlozi, kada se razmatraju unutar okvira metodološkog naturalizma, ne mogu biti shvaćeni kao činjenice potpuno neovisne o umu. Uz to, rad priprema tlo za moje odgovore na komentare koje su iznijeli Attila Tanyi, Yifan Sun, Voin Milevski i Regan Reitsma.

KLJUČNE RIJEČI: normativni razlozi, metodološki naturalizam, teorije razloga utemeljene na subjektu i na objektu

Naturalism, Normativity, and Reasons

ATTILA TANYI

ABSTRACT: Marko Jurjako's recent monograph, *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View* is an engaging defence of a naturalistic meta-ethics. The book's specific focus is on normative reasons, which it understands along subjectivist lines. In my contribution to this symposium, my primary aim is to clarify some of the positions taken by Jurjako and to point out possible problems with them with an eye on further developing these positions. This does not mean that I agree with his naturalistic meta-ethics; nonetheless, I do see it as a major contender in today's meta-ethical landscape. I interpret Jurjako as being a naturalist in meta-ethics, not only methodologically, but also substantively. However, as I try to show, this does not come clearly forward from the book even though the book explicitly endorses naturalism. Along the way I also make some critical remarks about Jurjako's treatment of Enoch's idealization challenge and his use of Street's evolutionary debunking argument.

KEYWORDS: dispositionalism, evolution, idealization, naturalism, normativity, Derek Parfit, reasons, subjectivism

Naturalizam, normativnost i razlozi

ATTILA TANYI

SAŽETAK: Nedavna monografija Marka Jurjaka, *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View*, uvjerljiva je obrana naturalističke metaetike. Knjiga se posebno usredotočuje na normativne razloge, koje tumači u subjektivističkom duhu. U doprinosu ovom simpoziju moj je primarni cilj razjasniti neka od stajališta koja Jurjako zauzima te ukazati na moguće probleme s njima, s namjerom daljnjeg

razvijanja tih stajališta. To ne znači da se slažem s njegovom naturalističkom metaetikom; ipak, smatram je jednim od glavnih kandidata u današnjem metaetičkom krajoliku. Jurjaka tumačim kao naturalista u metaetici ne samo u metodološkom nego i sadržajnom smislu. Međutim, kako nastojim pokazati, iz knjige to ne dolazi jasno do izražaja, iako knjiga eksplicitno podržava naturalizam. Usput iznosim i neke kritičke primjedbe o Jurjakovoj obradi Enochova izazova idealizacije te njegovu korištenju Streetina evolucijskog argumenta razotkrivanja.

KLJUČNE RIJEČI: dispozicionalizam, evolucija, idealizacija, naturalizam, normativnost, Derek Parfit, razlozi, subjektivizam

Why Endorse Response-Dependent Theories?

YIFAN SUN

ABSTRACT: Marko Jurjako's book, *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View*, defends a response-dependent account of normative reasons in a way compatible with a broadly naturalistic approach. In this commentary, I raise two general concerns about the sophisticated project presented in this book. My first concern is that, in this book, more work should probably be done to clarify why response-dependent views are superior to response-independent ones. My second concern is that, given the original purpose of engaging in normative discourse, further justification is needed for endorsing a revisionary response-dependent theory. By addressing these concerns, I believe the project presented in this book can be made more compelling, thereby alleviating the doubts of those who are skeptical of this approach.

KEYWORDS: evolutionary debunking arguments, folk moral objectivism, normative reasons, response dependence

Zašto prihvatiti teorije ovisne o reakciji?

YIFAN SUN

SAŽETAK: Knjiga Marka Jurjaka *Normative Reasons from a Naturalistic point of view* brani pristup normativnim razlozima koji se zasniva na pojmu ovisnosti o reakciji na način koji je spojiv s općenito naturalističkim pristupom. U svom komentaru iznosim dva opća problema vezana uz sofisticirani projekt predstavljen u knjizi. Prvi je problem u tome što bi u knjizi vjerojatno trebalo uložiti više truda u razjašnjavanje zašto su pogledi koji se zasnivaju na pojmu ovisnosti o reakciji nadmoćni onima koji se ne zasnivaju na tom pojmu. Drugi je problem u tome što je, s obzirom na izvoran cilj uključivanja u normativni diskurz, potrebno dodatno opravdanje za prihvaćanje revizionističke teorije koja se zasniva na pojmu ovisnosti o reakciji. Uvjeren sam da bi se, razmatranjem tih problema, projekt predstavljen u ovoj knjizi mogao učiniti uvjerljivijim, čime bi se otklonile sumnje onih koji su skeptični prema takvu pristupu.

KEYWORDS: evolucijski argumenti razotkrivanja, pučki moralni objektivizam, normativni razlozi, ovisnost o reakciji

Naturalism and Normativity:

A Critical Examination of the Subject-Based Model of Reasons

VOIN MILEVSKI

ABSTRACT: This paper critically examines Marko Jurjako's naturalistic, subject-based theory of normative reasons. Grounded in the idea that reasons arise from

evolutionarily shaped cognitive capacities that regulate behaviour, Jurjako aims to account for normativity without invoking robust realism. Four related concerns are highlighted: (1) explaining reasons via adaptive utility does not settle the open question argument; (2) the biological dual-function model leaves open how it captures the pragmatic and semantic variety of normative language; (3) the subject-based framework could clarify how it distinguishes correct from mistaken reasoning within an idealised perspective; and (4) the naturalistic account explains detection but not how this capacity meets standards of epistemic justification. Overall, while Jurjako's approach convincingly shows why we believe in reasons and how they function motivationally, it remains incomplete as an account of their evaluative force and linguistic complexity.

KEYWORDS: cognitivism, epistemology of normativity, evolutionary functionality, naturalism, normative error, normative reasons, open question argument, semantics of normative language

Naturalizam i normativnost:

kritičko ispitivanje modela razlogā utemeljenog na subjektu

VOIN MILEVSKI

SAŽETAK: Ovaj rad kritički ispituje Jurjakovu naturalističku teoriju normativnih razloga utemeljenu na subjektu. Oslanjajući se na ideju da razlozi proizlaze iz evolucijski oblikovanih kognitivnih sposobnosti koje reguliraju ponašanje, Jurjako nastoji objasniti normativnost bez pozivanja na snažni realizam. Istaknute su četiri međusobno povezane nedoumice: (1) objašnjavanje razlogā putem adaptivne korisnosti ne rješava argument otvorenog pitanja; (2) biološki model dvostruke funkcije ostavlja otvorenim pitanje kako on obuhvaća pragmatičku i semantičku raznolikost normativnog jezika; (3) okvir utemeljen na subjektu mogao bi razjasniti kako on razlikuje ispravno od pogrešnog zaključivanja unutar idealizirane perspektive; (4) naturalističko objašnjenje objašnjava detekciju, ali ne i to kako ta sposobnost zadovoljava standarde epistemičkog opravdanja. Općenito, iako Jurjakov pristup uvjerljivo pokazuje zašto vjerujemo u razloge i kako oni funkcioniraju motivacijski, on ostaje nepotpun kao objašnjenje njihove evaluativne snage i jezične složenosti.

KLJUČNE RIJEČI: argument otvorenog pitanja, epistemologija normativnosti, evolucijska funkcionalnost, kognitivizam, naturalizam, normativna pogreška, normativni razlozi, semantika normativnog jezika

Proceduralist Subjectivism

and the Phenomenology of Practical Life: A Critique of Jurjako

REGAN LANCE REITSMA

ABSTRACT: In *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View*, Marko Jurjako takes on the philosophical challenge, as his title intimates, of reconciling the existence of normative reasons with a naturalistic worldview. In this essay, I raise two objections to Jurjako's positive naturalistic, subjectivist, idealized agent account of normative reasons. First, a simpler, more elegant form of subjectivism is able, I argue, to resolve the puzzle that drives Jurjako to idealized agent subjectivism. Second, I argue that Jurjako's realist opponent has substantive grounds for concluding that Jurjako doesn't truly address the particular intuitions (about the phenomenology of normative life) that best motivate normative realism. In the process of raising these

objections, I attempt to clarify the basic theoretical commitments of realism, constructivism, and subjectivism about normative reasons.

KEYWORDS: constructivism, normative reasons, phenomenology of action-guiding normativity, process of idealization, rational advisability vs. rational virtuosity, realism, subjectivism

Proceduralistički subjektivizam i fenomenologija praktičnog života: kritika Jurjaka

REGAN LANCE REITSMA

SAŽETAK: U knjizi *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View* Marko Jurjako prihvaća filozofski izazov, kako nagovještuje njegov naslov, pomirenja postojanja normativnih razloga s naturalističkim pogledom na svijet. U ovom eseju iznosim dva prigovora Jurjakovu pozitivnom naturalističkom, subjektivističkom objašnjenju normativnih razloga utemeljenom na idealiziranom djelatniku. Prvo, tvrdim da jednostavniji i elegantniji oblik subjektivizma može razriješiti zagonetku koja Jurjaka navodi na subjektivizam idealiziranog djelatnika. Drugo, tvrdim da Jurjakov realistički suparnik ima supstantivne razloge za zaključak da Jurjako zapravo ne adresira pojedinačne intuicije (o fenomenologiji normativnog života) koje najbolje motiviraju normativni realizam. U procesu iznošenja tih prigovora nastojim razjasniti temeljne teorijske obveze realizma, konstruktivizma i subjektivizma o normativnim razlozima.

KLJUČNE RIJEČI: fenomenologija normativnosti koja usmjerava djelovanje, konstruktivizam, normativni razlozi, proces idealizacije, racionalna preporučljivost nasuprot racionalnoj vrsnoći, realizam, subjektivizam

Revisiting Normative Reasons from a Naturalistic Point of View: Replies to My Critics

MARKO JURJAKO

ABSTRACT: In this paper, I respond to the commentaries by Attila Tanyi, Yifan Sun, Voin Milevski, and Regan Reitsma on my book *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View*. The discussion is organized around several topics, including how methodological naturalism favors subjectivist theories of reasons; how to justify a response-dependence theory of normative reasons; why one should adopt idealized subjectivism rather than actual-desire subjectivism; and the upshot and targets of evolutionary debunking arguments in metanormative debates.

KEYWORDS: affordances, evolutionary debunking arguments, naturalism, normative reasons, realism/antirealism, subjectivist and objectivist theories of reasons

Ponovni osvrt na normativne razloge s naturalističkog stajališta: odgovor kritičarima

MARKO JURJAKO

SAŽETAK: U ovom radu odgovoram na komentare koje su na moju knjigu *Normative Reasons from a Naturalistic Point of View* iznijeli Attila Tanyi, Yifan Sun, Voin Milevski i Regan Reitsma. Rasprava je organizirana oko nekoliko tema, uključujući: kako metodološki naturalizam pogoduje subjektivističkim teorijama razlogā; kako opravdati teoriju normativnih razloga koja se zasniva na pojmu ovisnosti o reakciji; zašto bi trebalo prihvatiti idealizirani subjektivizam umjesto subjektivizma stvarnih želja; te doseg i ciljevi evolucijskih argumenata razotkrivanja u metanormativnim raspravama.

KLJUČNE RIJEČI: afordancije, evolucijski argumenti razotkrivanja, naturalizam, normativni razlozi, realizam/antirealizam, subjektivističke i objektivističke teorije razloga

Aristotle's Fourfold Progression to Define the Soul

LIANCHONG DENG

ABSTRACT: Aristotle introduces three soul-definitions in *De Anima* II.1: (i) 'form definition', (ii) 'actualization definition', and (iii) 'instrument-based definition'. Drawing on insights from *Parts of Animals* I.5, this paper proposes a reconstructed fourth one: (iv) 'telos definition'. Aristotle's inquiry is progressive, meaning each new definition is intended to resolve the inadequacies of the previous one. His final proposal is that the soul is the principle of life as the final cause in a natural body. This definition conforms to the criteria for a causal definition as outlined in *De Anima* II.2 and *Posterior Analytics* II.

KEYWORDS: conditional necessity, *De Anima*, *Parts of Animals*, soul-definition

Aristotelov četverostupanski napredak prema definiciji duše

LIANCHONG DENG

SAŽETAK: Aristotel uvodi tri definicije duše u *De Anima* II.1: (i) "definicija formom", (ii) "definicija aktualizacijom" i (iii) "definicija temeljena na pojmu oruđa". Oslanjajući se na uvide iz spisa *De partibus animalium* I.5, ovaj rad predlaže rekonstruiranu četvrtu definiciju: (iv) "definicija telosom". Aristotelovo je istraživanje progresivno, što znači da je svaka nova definicija namijenjena razrješavanju nedostataka prethodne. Njegov je konačni prijedlog da je duša princip života kao finalni uzrok u prirodnom tijelu. Ta definicija odgovara kriterijima uzročne definicije kako su izloženi u *De Anima* II.2 i *Drugoj Analitici* II.

KLJUČNE RIJEČI: *De anima*, definicija duše, uvjetovana nužnost

Od *Machinae novae* do bojišta Bukovine i Galicije: pogled na povezanost Wittgensteina s Hrvatskom

DUŠAN DOŽUDIĆ

SAŽETAK: U radu se razmatraju izravne i neizravne poveznice između filozofa Ludwiga Wittgensteina i Hrvatske. Pozornost je posvećena posebno dvjema stvarima. Prvo, recepciji Wittgensteinove filozofije u Hrvatskoj posljednjih devedesetak godina, najdetaljnije ranim etapama te recepcije. Pritom se ukazuje i na neke dosad nepoznate ili zanemarene aspekte te recepcije. Drugo, razmatranju potpuno previđenog slučaja povezanosti Wittgensteina s Hrvatskom, a koji se tiče Wittgensteinova sudjelovanja u Prvom svjetskom ratu. Naime, jedno vrijeme svoje vojne službe Wittgenstein je bio pridružen hrvatskoj diviziji Austrougarske vojske.

KLJUČNE RIJEČI: analitička filozofija, 42. domobranska (Vražja) divizija, hrvatska filozofija, Ognjen Prica, Prvi svjetski rat, recepcija Wittgensteina u Hrvatskoj, Ludwig Wittgenstein

From *Machinae novae* to the Battlefields of Bukovina and Galicia: A Look at Wittgenstein's Connection to Croatia

DUŠAN DOŽUDIĆ

ABSTRACT: This paper examines the direct and indirect connections between the philosopher Ludwig Wittgenstein and Croatia. Particular attention is devoted to two issues. First, the reception of Wittgenstein's philosophy in Croatia over

approximately the last ninety years, with special emphasis on the early stages of that reception. In this context, the paper highlights several previously unknown or neglected aspects of this reception. Second, it considers an entirely overlooked case of Wittgenstein's connection with Croatia, related to his participation in the World War I. During part of his military service, Wittgenstein was attached to a Croatian division of the Austro-Hungarian Army.

KEYWORDS: 42nd Home Guard (Devil's) Division, analytic philosophy, Croatian philosophy, Ludwig Wittgenstein, Ognjen Prica, World War I, reception of Wittgenstein in Croatia

The Interrelation of Discipline, Punishment, and Education in Postmodern Philosophy

KUSHTRIM AHMETI

ABSTRACT: The purpose of the study was to critically analyse the concepts of discipline and punishment in Michel Foucault's philosophy, as well as the impact on educational practices. The research methodology was qualitative and was based on hermeneutical analysis of the philosopher's texts, content analysis of the main concepts of Foucault's philosophy, and comparative analysis of postmodern concepts of power and discipline. Particular attention was paid to the mechanisms of power, normalisation, and control in the educational environment through the prism of postmodern theory. The results of the study showed that in the philosophy of Michel Foucault, discipline, punishment, and the education system were closely intertwined as mechanisms of social control. The concept of disciplinary power, represented through the panopticon, proved to be central to the formation of subjects who obeyed norms without the need for direct supervision. The study also found that the penitentiary system and educational institutions emerged as the main spaces where the principles of normalisation and surveillance were applied. In addition, it was found that the panopticon, as a metaphor for constant surveillance, penetrated all spheres of social life, forming new technologies of power and control. The results of the study showed that educational institutions functioned as mechanisms of disciplinary influence, contributed to the normalisation of behaviour, the formation of controlled subjects, and the maintenance of power structures. The findings of the study confirmed that Foucault's concepts remained relevant for understanding the mechanisms of power in education. Foucault's ideas made it possible to trace how disciplinary practices changed and took on new forms, as well as to assess the impact on the education system and social governance.

KEYWORDS: disciplinary influence, personality formation, power, social norms, upbringing

Međudnos discipline, kazne i obrazovanja u postmodernoj filozofiji

KUSHTRIM AHMETI

SAŽETAK: Svrha istraživanja bila je kritički analizirati pojmove discipline i kazne u filozofiji Michela Foucaulta, kao i njihov utjecaj na obrazovne prakse. Metodologija istraživanja bila je kvalitativna i temeljila se na hermeneutičkoj analizi filozofovih tekstova, analizi sadržaja glavnih pojmova Foucaultove filozofije te komparativnoj analizi postmodernih pojmova moći i discipline. Posebna pozornost posvećena je

mehanizmima moći, normalizacije i kontrole u obrazovnom okruženju kroz prizmu postmoderne teorije. Rezultati istraživanja pokazali su da su u filozofiji Michela Foucaulta disciplina, kazna i obrazovni sustav bili usko isprepleteni kao mehanizmi društvene kontrole. Pojam disciplinske moći, predstavljen kroz panoptikon, pokazao se središnjim za oblikovanje subjekata koji su se pokoravali normama bez potrebe za izravnim nadzorom. Istraživanje je također utvrdilo da su se penalni sustav i obrazovne institucije pojavili kao glavni prostori u kojima su se primjenjivala načela normalizacije i nadzora. Uz to, utvrđeno je da je panoptikon, kao metafora stalnog nadzora, prodro u sve sfere društvenog života, oblikujući nove tehnologije moći i kontrole. Rezultati istraživanja pokazali su da su obrazovne institucije funkcionirale kao mehanizmi disciplinskog utjecaja, doprinosile normalizaciji ponašanja, oblikovanju kontroliranih subjekata i održavanju struktura moći. Nalazi istraživanja potvrdili su da Foucaultovi pojmovi ostaju relevantni za razumijevanje mehanizama moći u obrazovanju. Foucaultove ideje omogućile su praćenje toga kako su se disciplinske prakse mijenjale i poprimale nove oblike, kao i procjenu utjecaja na obrazovni sustav i društveno upravljanje.

KLJUČNE RIJEČI: disciplinski utjecaj, društvene norme, formiranje ličnosti, moć, odgoj

Hume-Russell Causation in Lieu of Actual Causation: An Economic Turn

CHENG-CHIH TSAI

ABSTRACT: HR causation, short for Hume-Russell causation, is a type-causation-based account of causation which, while capturing some salvageable features of commonsensical actual causality, makes sensible causal attributions in complicated cases such as over-determination, pre-emption, joint cause, and mixed cases in such a way that social goals are more efficiently achieved. This novel notion of HR causation is justified by, so far as social evolution is concerned, the fact that a society adopting HR causation typically outperforms its counterpart society that resorts to actual causality in liability ascription.

KEY WORDS: actual causation, but-for test, HR causation, Law and Economics movements, probability exhaustion, type causation

Hume-Russell uzročnost umjesto stvarne uzročnosti: ekonomski zaokret

CHENG-CHIH TSAI

SAŽETAK: HR uzročnost, kratica za Hume-Russellovu uzročnost, jest objašnjenje uzročnosti utemeljeno na uzročnosti tipa koje, dok zahvaća neke spasive značajke zdravorazumske stvarne uzročnosti, omogućuje smisljena uzročna pripisivanja u složenim slučajevima kao što su preodređenost, preempcija, zajednički uzrok i mješoviti slučajevi, i to na način kojim se društveni ciljevi učinkovitije ostvaruju. Ovaj novi pojam HR uzročnosti opravdan je, što se tiče društvene evolucije, činjenicom da društvo koje prihvaća HR uzročnost tipično nadmašuje suparničko društvo koje se pri pripisivanju odgovornosti oslanja na stvarnu uzročnost.

KLJUČNE RIJEČI: ali-za test, HR uzročnost, iscrpljenje vjerojatnosti, pokreti prava i ekonomije, stvarna uzročnost, uzročnost vrsta

The Role of Narratives in Conceptual Engineering

MATIJA RAJTER

ABSTRACT: Conceptual engineering is a proposed philosophical method that has generated a significant amount of interest in analytic philosophy in recent years. It represents a fast-moving field of research which is of relevance to various other disciplines. However, the connections between the framework of conceptual engineering on the one hand and narratives on the other have been largely left unexplored. Therefore, the aim of this paper is to sketch a starting point for the inquiry into the intersections between conceptual engineering and narratives. To this end the paper will give an answer to the following question: Is there a role that narratives can play within the framework of conceptual engineering? I give an affirmative answer to this question by identifying four roles that narratives can play within the framework of conceptual engineering: a (1) descriptive role, (2) normative role, (3) engineering role, and (4) exploratory role. The prospects for narratives within the framework of conceptual engineering remains to be an exciting idea warranting further examination.

KEYWORDS: concepts, conceptual engineering, conceptual exploration, metalinguistic negotiation, narratives

Uloga narativā u konceptualnom inženjeru

MATIJA RAJTER

SAŽETAK: Konceptualni inženjering filozofska je metoda koja je posljednjih godina izazvala znatan interes u analitičkoj filozofiji. Riječ je o brzo se razvijajućem području istraživanja relevantnom i za različite druge discipline. Međutim, veze između okvira konceptualnog inženjeringa, s jedne strane, i narativa, s druge, uglavnom su ostale neistražene. Stoga je cilj ovoga rada skicirati polazište za istraživanje sjecišta konceptualnog inženjeringa i narativā. U tu svrhu rad nastoji odgovoriti na sljedeće pitanje: postoji li uloga koju narativi mogu imati unutar okvira konceptualnog inženjeringa? Na to pitanje odgovaram potvrdno, identificirajući četiri uloge koje narativi mogu imati unutar okvira konceptualnog inženjeringa: (1) deskriptivnu ulogu, (2) normativnu ulogu, (3) inženjersku ulogu i (4) istraživačku ulogu. Mogućnosti koje narativi otvaraju unutar okvira konceptualnog inženjeringa ostaju uzbudljiva ideja koja zaslužuje daljnje istraživanje.

Belief, Agency, and the Spontaneity of Consciousness

ZHIHAN LI

ABSTRACT: Mental agency has recently become a prominent theme in the philosophy of mind. One of the most debated issues within this field is doxastic agency, which especially centers on whether we can believe at will. There are three typical positions on this issue. (1) Doxastic ballistic theory holds that agency is only involved in the preceding acts that lead to beliefs, while beliefs themselves lack agency. (2) Doxastic particularism argues that beliefs involve a *sui generis* form of agency distinct from the agency in everyday actions. (3) Doxastic voluntarism maintains that beliefs are subject to direct voluntary control. However, all three positions are unsatisfying in certain respects. This paper proposes an alternative approach: “doxastic spontaneism”, which offers a solution to the problem of doxastic agency. At its core lies Sartre’s account of the “spontaneity of consciousness”. Spontaneity is not mere instinct or automatic behavior, but pre-reflective self-determination directed toward certain ends. It constitutes the foundation of the will (which is reflective self-determination), representing a more fundamental form of mental agency than the

will. Although beliefs are often beyond the direct control of the will, they nonetheless involve agency in the form of spontaneity.

KEYWORDS: doxastic voluntarism, free will, Jean-Paul Sartre, Matthew Boyle, mental agency, self-knowledge, spontaneity

Vjerovanje, djelatnost i spontanost svijesti

ZHIHAN LI

SAŽETAK: Mentalna djelatnost nedavno je postala istaknutom temom u filozofiji uma. Jedno od najraspravljanijih pitanja unutar ovog područja jest doksastička djelatnost, koja se posebno usredotočuje na pitanje možemo li vjerovati po volji. Postoje tri tipična stajališta o tom pitanju. (1) Doksastička balistička teorija tvrdi da je djelatnost uključena samo u prethodne čine koji vode do vjerovanja, dok sama vjerovanja nemaju djelatnost. (2) Doksastički partikularizam tvrdi da vjerovanja uključuju *sui generis* oblik djelatnosti različit od djelatnosti u svakodnevnim radnjama. (3) Doksastički voluntarizam tvrdi da su vjerovanja podložna izravnoj voljnoj kontroli. Međutim, sva tri stajališta u određenim su aspektima nezadovoljavajuća. Ovaj rad predlaže alternativni pristup: "doksastički spontanizam", koji nudi rješenje problema doksastičke djelatnosti. U njegovu je središtu Sartreovo objašnjenje "spontanosti svijesti". Spontanost nije puki instinkt ili automatsko ponašanje, već predrefleksivno samoodređenje usmjereno prema određenim ciljevima. Ona čini temelj volje (koja je reflektivno samoodređenje), predstavljajući temeljniji oblik mentalne djelatnosti od volje. Iako su vjerovanja često izvan izravne kontrole volje, ona ipak uključuju djelatnost u obliku spontanosti.

KLJUČNE RIJEČI: doksastički voluntarizam, Jean-Paul Sartre, Matthew Boyle, mentalna djelatnost, samospoznaja, slobodna volja, spontanost

Evaluacija postkognitivističke kritike kompjutersko-reprezentacijskog shvaćanja uma: teorija dinamičkih sustava u kognitivnoj znanosti

NEBOJŠA MUDRI

PAVLE VALERJEV

SAŽETAK: Rad istražuje odnos između dinamičkog pristupa i kompjutersko-reprezentacijskih modela u kognitivnoj znanosti. Dinamička hipoteza polazi od shvaćanja kognicije kao procesa koji proizlazi iz koordinacije mozga, tijela i okoline u realnom vremenu, oslanjajući se na teoriju dinamičkih sustava za objašnjenje samorganizirajućih obrazaca ponašanja. Za razliku od klasičnog kognitivizma i konfuzionizma, koji su kognitivne procese objašnjavali kao manipulaciju diskretnih simbola putem unaprijed definiranih algoritama, odnosno kao propagaciju signala neuronskim mrežama prema algoritmima modifikacije parametara koji određuju snagu poveznica među neuronskim jedinicama, dinamicizam naglašava stalnu prilagodbu i interaktivnost u nelinearnim i kaotičnim sustavima. Unatoč nekim prednostima dinamičkog pristupa u objašnjenju složenih i adaptivnih obrazaca ponašanja, javljaju se i brojne kritike zbog moguće redukcionističke naravi ovog modela, osobito u zanemarivanju viših razina analize kognicije, poput anticipacije i planiranja te zbog nediferenciranja u opisu inteligentnog ponašanja. Kompleksniji pristupi pokušavaju pomiriti te dvije perspektive, dajući prijedloge kako kognitivni sustavi mogu biti i utjelovljeni i simbolički, čime se omogućuje objašnjenje kako fleksibilnog ponašanja, tako i složenijih oblika kognicije. U konačnici,

postkognitivistički kritički pristupi trebali bi služiti kao poticaj za uklanjanje umjetnih granica između različitih disciplina, otvarajući prostor za integraciju dinamičkih i kompjutacijsko-reprezentacijskih teorija u jedinstven okvir koji bi omogućio cjelovito razumijevanje kognicije kao procesa koji se odvija unutar biološkog i društvenog konteksta.

KLJUČNE RIJEČI: filozofija uma, kognitivna psihologija, kognitivna znanost, kompjutacijsko-reprezentacijski model uma, postkognitivizam, teorija dinamičkih sustava

An Evaluation of Post-Cognitivist Critique of the Computational-Representational Understanding of Mind: Dynamical Systems Theory in Cognitive Science

NEBOJŠA MUDRI

PAVLE VALERJEV

ABSTRACT: This article examines the relationship between the dynamical approach and the computational-representational models in cognitive science. The dynamical hypothesis is based on the understanding of cognition as a process that emerges from the coordination of brain, body and environment in real time, and relies on dynamical systems theory to explain self-organising patterns of behaviour. Unlike classical cognitivism and connectionism which explained cognitive processes algorithmically, either as the manipulation of discrete symbols through predefined rules or as the propagation of signals through neural networks according to parameter-modification algorithms that determine connection strengths, dynamical approaches emphasize continuous adaptation and interactivity within nonlinear and chaotic systems. Despite certain advantages of the dynamical approach in explaining complex and adaptive patterns of behaviour, it also faces numerous criticisms due to its potentially reductionist nature, particularly its neglect of higher levels of cognitive analysis, such as anticipation and planning, and its inaccuracy in describing intelligent behaviour. Complementary approaches attempt to reconcile these two perspectives by proposing that cognitive systems can be both embodied and symbolic, thereby explaining both flexible behaviour and more complex forms of cognition. In conclusion, post-cognitivist critical approaches should serve as an incentive for the removal of artificial boundaries between different disciplines and pave the way for the integration of dynamicism and computational-representational theory into a unified framework that allows for a more comprehensive understanding of cognition as a process that operates in both biological and social contexts.

KEYWORDS: cognitive psychology, cognitive science, computational-representational model of mind, dynamical systems theory, philosophy of mind, post-cognitivism

O koristi akademske filozofije: odgovor Sušniku

IRIS VIDMAR JOVANOVIĆ

EMA LUNA LALIĆ

SAŽETAK: U ovom radu nudimo odgovor na članak "Kome je uopće potrebna akademska filozofija?" Mateja Sušnika koji tvrdi da akademska filozofija nije naročito korisna javnosti zbog čimbenika kao što su apstraktnost filozofskog sadržaja i nedostatak konsenzusa među filozofima. Dok je Sušnikova kritika akademske

filozofije većinski usmjerena na propitkivanje (a onda i negiranje) potencijalne javne uloge koju bi filozof mogao obnašati, naša argumentacija prvenstveno se temelji na prepoznavanju važnosti i vrijednosti onih aspekata filozofije koju Sušnik dovodi u pitanje, a onda i na ukazivanju na pozitivne doprinose filozofskih teorija razvoju znanja i obogaćivanju spoznaja kojima kao društvo raspoložemo. Oslanjajući se na primjere utjecajnih teorija iz domene filozofije jezika, epistemologije i filozofije umjetnosti nastojimo pokazati da, unatoč legitimnosti velikog dijela Sušnikove kritike, filozofija značajno doprinosi razumijevanju složenosti ljudskog iskustva i nudi nove načine za razumijevanje značajnih društvenih problema. Ukazivanjem na kompleksne vrijednosne i normativne odrednice i kontekstualnost iskustva, filozofija nudi odgovore na intelektualna pitanja od značaja za javnost, zbog čega smatramo da nefilozofska zajednica ima mnogo koristi od filozofije čak i ako konkretni doprinosi filozofije nisu uvijek izravni ili jasno detektirani.

KLJUČNE RIJEČI: akademska filozofija, javna filozofija, napredak, problem neslaganja, vrijednost filozofije

On the Usefulness of Academic Philosophy: A Response to Sušnik

IRIS VIDMAR JOVANOVIĆ

EMA LUNA LALIĆ

ABSTRACT: In this paper, we offer a response to Matej Sušnik's article "Kome je uopće potrebna akademska filozofija?", which argues that academic philosophy is not particularly useful to the public due to factors such as the abstract nature of philosophical content and the lack of consensus among philosophers. While Sušnik's critique of academic philosophy is primarily directed at questioning (and subsequently denying) the potential public role that a philosopher might play, our argumentation is based primarily on recognizing the importance and value of those aspects of philosophy that Sušnik calls into question, and then on pointing to the positive contributions of philosophical theories to the development of knowledge and the enrichment of the understanding available to us as a society. Drawing on examples of influential theories from the domains of philosophy of language, epistemology, and philosophy of art, we seek to show that, despite the legitimacy of a large part of Sušnik's critique, philosophy contributes significantly to understanding the complexity of human experience and offers new ways of approaching important social problems. By pointing to the complex evaluative and normative determinants and the contextuality of experience, philosophy offers answers to intellectual questions of public significance, which is why we believe that the non-philosophical community benefits greatly from philosophy even when the concrete contributions of philosophy are not always direct or clearly detectable.

KEYWORDS: academic philosophy, disagreement problem, philosophical progress, public philosophy, value of philosophy